

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžak/9/2018
Identifikačné číslo spisu: 7018200068
Dátum vydania rozhodnutia: 28.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7018200068.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Hatalovej, PhD. v právnej veci sťažovateľa (pôvodne žalobcu): C. K., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Turecko, v súčasnosti pobyt v SR: V., zastúpený Liga za ľudské práva, občianske združenie, so sídlom Štúrova 3, 811 02 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková č. 6, 812 72 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného ČAS:MU-PO-88-50/2017-Ž zo dňa 11. decembra 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/19/2018-77 zo dňa 18. apríla 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a .

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/19/2018-77 zo dňa 18. apríla 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného ČAS:MU-PO-88-50/2017-Ž zo dňa 11. decembra 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím ČAS:MU-PO-88-50/2017-Ž zo dňa 11.12.2017 žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o azyle“) neudelil sťažovateľovi azyl a súčasne podľa § 13c a § 20 ods. 4 zákona o azyle neposkytol sťažovateľovi doplnkovú ochranu.

2. V odôvodnení uviedol, že sťažovateľ bol dňa 28.06.2017 vrátený z Fínska na územie SR na základe Nariadenia Rady ES č. 343/2003. Vzhľadom na skutočnosť, že podľa § 4 ods. 6 zákona o azyle sa

považoval za žiadateľa o azyl, bolo s ním začaté konanie o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR a spísaný dotazník, v ktorom uviedol, že o udelenie azylu žiada z obavy o svoj život. Rovnako uviedol, že tento sa v mesiaci december 2015 presťahoval s celou rodinou z mesta Nusaybeim do mesta Istanbul, kde pracoval do konca roka 2016, pričom pred kolegami uviedol, že aj keď je moslim, tak to nerešpektuje a následne bol nimi odvedený do nejakého domu, kde bol cudzí muž s bradou a na stenách vlajky s arabskými nápismi a bolo mu povedané, že pôjde bojovať do Sýrie v mene Alaha, na čo on povedal, že nechce ísť bojovať, nechce nikoho zabíjať, ani byť zabitý. Následne k nemu pristúpil iný muž, ktorý mu priložil nôž na krk s tým, že pokiaľ nepôjde, tak mu odrežú hlavu a pošlú jeho matke. Ďalej povedali, že o 10 dní ide skupina ľudí so Sýrie a že on pôjde s nimi. Potom ho odvedli domov. Rodičia mu povedali, že jediná možnosť je vycestovať do Európy. Vybavil si cez prevádzka cestu do Fínska, kde žije jeho brat. O pomoc na políciu sa neobrátil, nakoľko vláda Turecka podporuje Islamský štát a ten má svojich ľudí aj na polícii. Rovnako na území Turecka existujú tábory IŠ, ktoré sú podporované vládou. Krajinu pôvodu opustil legálne na svoj vlastný cestovný pas, ktorý obsahoval turistické vízum SR.

3. Žalovaný svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prípade sťažovateľa nebola preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevskej konvencie o právnom postavení utečencov a zákona o azyle. Sťažovateľ uviedol tri dôvody žiadosti o azyl. Prvým je ozbrojený konflikt z roku 2015 a z toho prameniaca obava o život. Túto situáciu vyriešil presťahovaním sa do mesta Istanbul, kde sa aj profesne integroval. Druhým dôvodom mala byť údajne jediná požiadavka neznámeho bradatého muža, ktorý pod vyhrážkou smrti žiadal sťažovateľa, aby spolu s inými ľuďmi vycestoval do Sýrie a pridal sa k bojovníkom IŠ. Po tejto jedinej požiadavke mu jeho rodičia poradili ako jedinú možnosť odchod do Európy. Tento incident však nemožno podľa názoru žalovaného subsumovať pod pojem prenasledovanie. Absentuje rasový, národnostný alebo náboženský dôvod, ako aj dôvod zastávania určitých politických názorov, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo za uplatňovanie politických práv a slobôd. Tretím dôvodom bola jeho obava o život z prípadného návratu do krajiny pôvodu z dôvodu jeho konvertovania na kresťanskú vieru. Obáva sa, že by mohol byť zatknutý alebo aj zabitý. Jeho rodina s ním už prerušila kontakt potom čo sa dozvedeli o jeho konvertovaní a jeden z jeho nevlastných bratov vyhlásil, že v prípade jeho návratu ho zabije. Ku konvertovaniu prišlo na území Fínska. O konvertovaní predložil certifikát z krstu v baptistickom chráme v Helsinkách. K tomuto žalovaný uviedol, že Turecko je sekulárna krajina a ústavne platí, že nemá žiadne oficiálne náboženstvo. Taktiež štát plne rešpektuje všetky náboženstvá, každý má slobodu náboženského vierovyznania. Sťažovateľovi by tak zo strany štátnych orgánov Turecka v prípade jeho návratu do krajiny z dôvodu jeho konvertovania nehrozilo väzenie ani usmrtenie.

4. Keďže v prípade sťažovateľa neboli preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania a ani to, že vzhľadom na jeho obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do Turecka žalovaný dospel k záveru, že jeho situácia nie je z hľadiska použitia azylu adekvátna a tiež dospel k záveru, že sťažovateľovi neposkytne doplnkovú ochranu.

5. Z rozhodnutia je tiež zrejmé, že žalovaný posúdil možnosť udeliť sťažovateľovi azyl z humanitárnych dôvodov a keďže sa v priebehu konania nevyskytli žiadne skutočnosti, ktoré by viedli žalovaného k udeleniu tejto formy medzinárodnej ochrany, azyl z humanitárnych dôvodov sťažovateľovi podľa § 9 zákona o azyle neudelil.

II.

Konanie na krajskom súde

6. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 219 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného ČAS:MU-PO-88-50/2017-Ž zo dňa 11.12.2017, ktorým žalovaný podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle neudelil sťažovateľovi azyl a súčasne v zmysle § 13c a § 20 ods. 4 zákona o azyle rozhodol o

neposkytnutí doplnkovej ochrany sťažovateľovi.

7. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že v posudzovanej veci nie je bez významu skutočnosť zistená z výpovede sťažovateľa, že tento sa spolu s rodinou, vzhľadom na prebiehajúce boje v roku 2015 v meste kde žil Nusaybeim sa presťahoval koncom roka 2015 do mesta J., pričom z jeho výpovede vyplynulo, že sa tam profesijne, ako aj rodinne, etablovali. Z krajiny odišiel na základe turistického víza zo dňa 27.02.2017 po tom, čo ho bradatý neznámy muž pod hrozbou nútil bojovať za Islamský štát, pričom tento incident sa mal odohrať asi 27.02.2017.

8. Z výpovede sťažovateľa nevyplýva, že by sa tento v prípade hrozby zo strany jemu neznámeho bradatého muža obrátil o pomoc na štátne orgány a pomoc mu bola odmietnutá. Kasačný súd vo svojej rozhodovacej činnosti jednoznačne uzavrel, že za prenasledovanie alebo odôvodnený strach z neho, ako dôvod pre poskytnutie medzinárodnej ochrany, je možné považovať len takú situáciu, kedy zo strany štátnych orgánov štátnej moci dochádzalo k systematickému odmietaniu poskytnutia ochrany jednotlivcom pred vyhrážkami, či činmi súkromných osôb. Prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle by v takomto prípade bol iba stav, kedy by ohrozovanie života, či slobody bolo pričítané štátnej moci, ktorá bola jeho pôvodcom či jej podporovateľom, resp. by takýto stav tolerovala, prípadne by nebola schopná proti nemu zakročiť.

9. Ku skutočnostiam, ktoré tvrdil sťažovateľ ohľadne svojho konvertovania na kresťanstvo a s tým súvisiace odmietnutie zo strany jeho rodiny gradujúce až do vyhrážok o zabití krajský súd uviedol, že žalovaný zabezpečil do spisu informácie k danej problematike a z týchto vyplýva, že Turecko je sekulárna krajina a ústavne platí, že nemá žiadne oficiálne náboženstvo. Rovnako finančne podporuje iné náboženstvá ako islam, aj keď k nemu patrí až 98 % obyvateľstva a prispieva na výstavbu a rekonštrukciu náboženských svätýň viacerých náboženstiev a cirkví.

10. K možným problémom sťažovateľa v súvislosti s jeho náboženským vierovyznaním krajský súd uviedol, že z materiálov zabezpečených žalovaným v záujme zistenia skutkového stavu veci sa nenachádzajú žiadne správy, ktoré by potvrdzovali, že zo strany tureckých autorít dochádza k potlačovaniu, resp. prenasledovaniu kresťanov. Žiadne takéto dôkazy neprodukoval ani sťažovateľ vo svojich výpovediach a ani jeho zástupkyňa nedoložila žiadne správy preukazujúce danú skutočnosť. Sám W. H., na ktorého sa odvolával sťažovateľ, neudáva žiadne prenasledovanie kresťanov zo strany štátnych orgánov, iba konštatuje, že „kresťania nemajú rovnaké postavenie, nemožno povedať, že by boli v Turecku prenasledovaní,“. Rovnako z tejto správy ani nevyplýva, že by v prípade jeho návratu bol vystavený nejakej forme prenasledovania v dôsledku svojho náboženského presvedčenia. Správny orgán rovnako správne naznačil v súvislosti so správou Nórskeho helsinského výboru, že tí, čo vyjadria kritické myšlienky voči islamu, čelia trestnému stíhaniu, pričom aj na území SR platí náboženská tolerancia a znevažovanie náboženského cítienia iných osôb, je rovnako trestné aj na území SR v zmysle Trestného zákona (§ 423 - Hanobenie národa, rasy a presvedčenia).

11. Možno tak podľa názoru krajského súdu uzavrieť, že zo strany oficiálnych orgánov Turecka v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu z dôvodu konvertovania na kresťanstvo mu nehrozí väzenie, ani usmrtenie. Ba naopak, z celkovej situácie, ktorú sťažovateľ popísal a uviedol v dôvodoch svojej žiadosti o udelenie azylu vyplýva, že v krajine pôvodu nečelil žiadnym problémom zo strany štátu, ktoré by mohli byť považované za prenasledovanie z dôvodu náboženského presvedčenia v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle.

12. Sťažovateľ rovnako namietal neudelenie azylu z humanitných dôvodov a uvádzal, že žiada o udelenie azylu aj kvôli zdravotným problémom, nakoľko u neho bol diagnostikovaný depresívny syndróm stredne ťažkého stupňa, pričom odôvodnenie žalovaného v časti neudelenia azylu je strohé, a preto nepreskúmateľné. V tejto otázke správny súd poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR, z ktorej vyplýva, že zákon výslovne neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle a keďže nejde o nárok, o ktorom musí rozhodnúť správny orgán ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu.

Vlastné rozhodnutie udeliť, či neudeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy žalovaného a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný, pričom súd preskúmava úvahu správneho orgánu len v tom smere, či nevybočila z medzí a hľadísk stanovených zákonom, či je v súlade s pravidlami logického myslenia a či podklady pre takýto úsudok boli zistené úplne a riadnym procesným postupom. Pokiaľ žalovaný nepovažoval dôvody sťažovateľa pre udelenie azylu za takú subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama osebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, pričom túto úvahu uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, nie je možné považovať uvedenú námietku za dôvodnú. V danom prípade žalovaný v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia rozviedol túto svoju správnu úvahu ohľadne udelenia azylu podľa § 9 zákona o azyle. Poukázal náležite nato, že podmienky pre jeho udelenie nie sú zákonom upravené, pričom vychádzal z nariadenia ministra, kde sú príkladmo uvedené kategórie, v prípade ktorých prichádza do úvahy jeho udelenie (najmä prípady neúspešných žiadateľov o azyl z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť). Správny orgán náležite zdôvodnil prečo má za to, že sťažovateľ nespadá do žiadnej z týchto kategórií a z akých podkladov pri tom vychádzal. Navyše nie je bez významu ani tá skutočnosť, že sťažovateľ vysadil predpísané lieky nie z dôvodu, že by ich zle znášal, ale svojvoľne, nakoľko „jeho stav lieky nevyriešia“ (lekárska správa MUDr. K. W. z 14.11.2017 - č.l. 136 administratívneho spisu, citovaná aj na strane 8 napadnutého rozhodnutia), pričom súhlasil by s individuálnou psychoterapiou na psychologickvej ambulancii. Preto úvaha správneho orgánu ohľadne dôvodov neudelenia humanitného azylu podľa § 9 je náležite zo strany správneho orgánu popísaná a nevybočuje z medzí logického uváženia a zákonných atribútov.

13. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že žalovaný nezistil náležite reálie o krajine pôvodu, hoci túto povinnosť mal a teda nevynaložil žiadnu snahu preskúmať faktickú situáciu týkajúcu sa postavenia Kurdov v Turecku, ani zaobchádzania s nimi, aj keď jeho zástupkyňa doložila do konania relevantné informácie o stave ľudských práv v juhovýchodnom Turecku obývanom Kurdmi, ako aj zaobchádzania s týmto etnikom, krajský súd znova dal do pozornosti rozhodnutie kasačného súdu sp. zn. 1 Sžo KS/154/2005 z 27.02.2007. Rovnako zdôraznil, že sťažovateľ v priebehu konania nikdy netvrdil, že by bol prenasledovaný zo strany štátnych, resp. neštátnych pôvodcov za príslušnosť ku kurdskej menšine a ani neudával, že by mu z tejto príslušnosti hrozilo vážne bezprávie. Dané dávala do popredia až jeho zástupkyňa, pričom tieto vôbec nijako nešpecifikovala na individuálnom princípe ku sťažovateľovi. Tento od konca roka 2015 žil v J. a neuviedol, žeby až do odchodu z krajiny pôvodu bol prenasledovaný z dôvodu príslušnosti k národnostnej menšine - Kurdmi.

14. Krajský súd sa nestotožnil ani s námietkou sťažovateľa, že žalovaný si nesplnil zákonnú povinnosť podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku a nedostatočne zistil informácie týkajúce sa krajiny pôvodu - Turecka, najmä vojenských aktivít v juhovýchodnom Turecku, z čoho následne vyvodil, že žalobcovi v krajine pôvodu v mieste trvalého bydliska - J., nehrozí ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti jeho osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

15. Správny súd dal do pozornosti samotné tvrdenia sťažovateľa, ktoré uviedol, že koncom roka 2015 sa presťahoval spolu s rodinou práve z tejto oblasti (juhovýchod Turecka) do mesta J., kde žil až do svojho odchodu v roku 2017, kedy opustil krajinu. Rovnako ako adresu posledného trvalého pobytu v krajine pôvodu uviedol, že bol prihlásený v meste J. - mestská časť A., provincia Istanbul, Turecko. Z daného pohľadu preto zamerané zisťovanie skutkového stavu zo strany žalovaného bolo podľa názoru krajského súdu správne, keďže zaobstaral dostatok informácií týkajúcich sa vojenských aktivít, z ktorých vyplýva a čo je aj všeobecne známe, že oblasť J. nie je vystavená ani vnútroštátnemu, ani inému medzinárodnému vojenskému konfliktu. Je pravdou, že v oblasti juhovýchodného Turecka prebiehajú určité vojenské aktivity, ale sám sťažovateľ už túto oblasť opustil už koncom roka 2015. Preto žalovaný dostatočným spôsobom zistil skutkový stav, z ktorého aj náležite vyhodnotil, že v prípade sťažovateľa nie je dôvod ani na poskytnutie doplnkovej ochrany, keďže sťažovateľ neopustil krajinu pôvodu z dôvodu vojnového konfliktu v juhovýchodnej časti Turecka, pričom v čase odchodu z krajiny mal miesto trvalého pobytu už 2 roky v meste J..

16. Podľa názoru krajského súdu v preskúmanom rozhodnutí žalovaný náležite svojou správnu úvahou objasnil, prečo v prípade sťažovateľa nie sú splnené podmienky pre udelenie azylu v zmysle § 8 zákona o azyle. Ohľadne daného uviedol, že v prípade sťažovateľa, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, nebola preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Navyše z jeho výpovede vyplýva, že v krajine pôvodu nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu alebo neštátnych pôvodcov, ktoré by mohlo byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle. V prípade sťažovateľa neboli preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, keďže objektívne nebol vystavený žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátu, resp. zo strany neštátnych pôvodcov, v zmysle zákona o azyle, ani Ženevskej konvencie.

17. Teda možno podľa názoru krajského súdu konštatovať, že v prípade sťažovateľa neboli preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. S danými závermi žalovaného sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil. Jediný sťažovateľom tvrdý incident s bradatým mužom a jeho hrozby nemožno subsumovať pod pojem prenasledovanie, ako je uvedené v § 2 písm. d) zákona o azyle.

18. Správny súd má za to, že je zrejmé z akých dôkazných prostriedkov žalovaný pri svojom rozhodovaní vychádzal, pričom krajský súd dospel k záveru, že žalovaný riadne vyhodnotil dokazovanie, ktoré vyústilo v riadne zistený skutkový stav, z ktorého žalovaný vychádzal pri svojom rozhodovaní o tom, či u sťažovateľa existujú dôvody pre udelenie azylu podľa § 8 a § 9 zákona o azyle. Takisto nič nenasvedčuje tomu, že by jeho obava z návratu do krajiny pôvodu bola opodstatnená, nakoľko neexistujú žiadne dôvody domnievať sa, že by v prípade sťažovateľovho návratu do krajiny pôvodu bol tento vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia tak, ako ju definuje zákon o azyle.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené správny súd dospel k záveru, že správny orgán dostatočne zistil skutkový stav veci a vysporiadal sa so všetkými skutočnosťami, ktoré sú pre rozhodnutie dôležité. Z vykonaného dokazovania vyvodil právny záver, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalovaný teda postupoval správne, v súlade so zákonom o azyle, keď podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o azyle sťažovateľovi azyl neudelil a neposkytol mu doplnkovú ochranu podľa § 13c ods. 1 a § 20 ods. 4 zákon o azyle.

20. Záverom ešte krajský súd k námietke sťažovateľa, že členenie vyhrážkam zo strany neznámeho bradatého muža treba vnímať ako priamu hrozbu tzv. mimosúdnu, či svojvoľnú popravu, keďže s ňou súviselo nepodvolenie sa zapojenia do bojov na strane IŠ s odrezaním hlavy a dané spájal s porušením článku 3 Dohovoru v čom videl narušenie princípu zákazu mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, k danému krajský súd dal do pozornosti rozsudok sp. zn. 8Sža/41/2009 z 04.08.2009 z ktorého vyplýva, že dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom, ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti, a to v oboch prípadoch v dobe podania žiadosti o azyl, teda spravidla v dobe bezprostredne nasledujúcej po odchode z krajiny pôvodu.

21. O nároku na náhradu trov konania rozhodol krajský súd podľa § 167 S.s.p. tak, že žalobcovi, ktorý v konaní úspech nemal, nárok na náhradu trov konania nepriznal a žalovanému právo na náhradu trov konania nepatrí.

III.

Konanie na kasačnom súde

22. Proti rozsudku krajského soudu stěžovatel v zákoně lhote podal kasačnou stížnost, v které navrhol priznat kasačnej stížnosti odkladný účinek.

23. Stěžovatel v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. ako dôvod podania kasačnej stížnosti uviedol, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

24. Stěžovatel uviedol, že podľa jeho názoru krajský súd nesprávne právne posúdil námietky stěžovateľa týkajúce sa neudelenia azylu podľa § 8 zákona o azyle. Čo sa týka náboženských dôvodov sa stěžovateľ nestotožnil s argumentáciou krajského soudu uvedenú v bode 57 napadnutého rozsudku a uviedol, že hanobenie nie je kritikou, ide o omnoho závažnejší útok voči presvedčeniu, a nie je na mieste tieto porovnávať.

25. Vo vzťahu k námietke možného prenasledovania z národnostných dôvodov sa stěžovateľ nestotožnil so záverom krajského soudu, že tieto žalovaný nebol povinný posudzovať z dôvodu, že stěžovateľ výslovne neuviedol svoju obavu z prenasledovania z národnostných dôvodov. Stěžovateľ od začiatku konania však jasne a konzistentne vyjadroval svoje obavy, ktoré súviseli práve s pôvodom stěžovateľa. Stěžovateľ namietal aj právne posúdenie vo veci neudelenia azylu s humanitných dôvodov.

26. Stěžovateľ nesúhlasil s právnym posúdením krajského soudu aj vo vzťahu k neudeleniu doplnkovej ochrany. Podľa názoru stěžovateľa si žalovaný v konaní nezaobstaral absolútne žiadne informácie týkajúce sa zaobchádzania s osobami kurseskej národnosti, presídlenými zo zbombardovaných miest v juhovýchodnom Turecku.

27. Z uvedených dôvodov navrhol kasačnému soudu, aby rozsudok krajského soudu zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie.

28. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej stížnosti uviedol, že sa nestotožňuje s tvrdeniami stěžovateľa o nesprávnom právnym posúdení veci krajským súdom. Námietky stěžovateľa nie sú podľa názoru žalovaného dostatočne odôvodnené a sú neopodstatnené. V stěžovateľovom prípade neboli preukázané dôvody na udelenie azylu alebo poskytnutia doplnkovej ochrany, a preto navrhol kasačnému soudu, aby kasačnú stížnosť zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho soudu SR

29. Senát Najvyššieho soudu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 492 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského soudu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná stížnosť je dôvodná a napadnutý rozsudok krajského soudu je v zmysle § 462 ods. 2 S.s.p. potrebné zmeniť tak, že ruší preskúmané rozhodnutie a vec žalovanému vracia na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli soudu a na internetovej stránke najvyššieho soudu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 28.08.2018 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahrňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti

deťom.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Ustanovenie § 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

30. Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

31. V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

32. Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti, a to v oboch prípadoch v dobe podania žiadosti o azyl, teda spravidla v dobe bezprostredne nasledujúcej po odchode z krajiny pôvodu, (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sža/41/2009 zo dňa 04.08.2009).

33. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má žalovaný len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol, pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by žalovanému vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sža/34/2009 zo dňa 01.07.2009).

34. V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom kasačného konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým zamietol žalobu proti rozhodnutiu, ktorým žalovaný neudelil azyl sťažovateľovi a neposkytol mu ani doplnkovú ochranu, a preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj rozhodnutie žalovaného, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa v podanej žalobe a z takto

vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

35. Kasačný súd po preskúmaní spisového materiálu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovaného dospel k záveru, že kasačné námietky sťažovateľa, podľa ktorých krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, sú dôvodné.

36. V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

37. Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľov o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

38. V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t. j. vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť, či vyvrátiť určitú skutočnosť, či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

39. Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

40. Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konania vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo „v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu“ („benefit of doubt“). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie atď., dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl.

41. Vzhľadom na uvedené kasačný súd po preskúmaní veci konštatuje, že správne orgány sa nedostatočne vysporiadali s námietkou sťažovateľa o možnom jeho prenasledovaní z náboženských dôvodov v krajine pôvodu. Žalovaný síce zabezpečil materiály, v ktorých sa nenachádzajú žiadne správy, ktoré by potvrdzovali, že zo strany tureckých autorít dochádza k potlačovaniu, resp. prenasledovaniu kresťanov, ale žalovaný v rámci dokazovania v administratívnom konaní nezabezpečil dôkazy, ktoré by sa týkali prenasledovania osôb, ktoré konvertovali na kresťanstvo. Z dôvodu konvertovania sťažovateľa na kresťanstvo ho už podľa jeho vyjadrení jeho vlastná rodina odmietla a jeden z jeho nevlastných bratov sa mu vyhrážal smrťou. Z uvedeného dôvodu je potrebné, aby žalovaný doplnil dokazovanie o informácie týkajúce sa prenasledovania osôb, ktoré konvertovali na kresťanstvo v krajine pôvodu sťažovateľa.

42. K poskytnutiu humanitného azylu kasačný súd uvádza, že z dikcie zákona (vzhľadom na správne uváženie) vyplýva, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok a súdy, ktoré preskúmajú rozhodnutia Ministerstva vnútra - Migračného úradu (v texte „žalovaný“), neurčujú žalovanému, ktoré dôvody má považovať za dostatočné pre udelenie azylu z humanitných dôvodov, a teda ani zrušovať jeho rozhodnutia preto, že nepovažoval za dostatočný dôvod niektorý, ktorý by z

pohľadu súdu takýmto mal byť. Súdny prieskum je obmedzený len na kontrolu toho, či je rozhodovanie žalovaného v danej veci logické a nediskriminačné, teda či nie je v rozpore so zákazom ľubovôle, vyplývajúceho pre orgány verejnej moci z ústavne zakotvených náležitostí demokratického a právneho štátu. V súvislosti s neexistenciou právneho nároku na udelenie tzv. humanitárneho azylu kasačný súd poznamenáva, že pokiaľ sťažovateľ o tzv. humanitárny azyl požiadal a žalovaný odôvodnil jeho neposkytnutie, tak také rozhodnutie nepodlieha súdnemu prieskumu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sža/41/2015 zo dňa 03.02.2016, v ktorom obdobne uviedol, že „Na námietku navrhovateľa, že odporca nezávažil možnosť udelenia azylu navrhovateľovi z humanitárnych dôvodov uvedených v § 9 zákona o azyle odvolací súd uvádza, že vlastné rozhodnutie udeliť či neudeliť azyl z humanitárnych dôvodov podľa § 9 zákona o azyle je vecou voľnej správnej úvahy odporcu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu vyplýva, že dôvody navrhovateľa boli vyhodnotené a individuálne posúdené, pričom nebola zistená reálna hrozba vážneho bezprávia. Z uvedeného dôvodu navrhovateľ nespadá do žiadnej kategórie osôb, ktoré potrebujú nejakú formu medzinárodnej ochrany, a preto odporca v jeho prípade nepovažoval za potrebné mu poskytnúť akúkoľvek formu ochrany. Pokiaľ teda odporca nepovažoval dôvody navrhovateľa pre udelenie azylu za takú subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitárnych dôvodov, pričom túto úvahu uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, nebolo možné považovať uvedenú námietku navrhovateľa za dôvodnú.“ V tomto prípade však kasačný súd uvádza, že sťažovateľ požiadal o humanitárny azyl, ktorý odôvodnil tým, že je osoba so zlým zdravotným stavom, pretože bol u neho diagnostikovaný depresívny syndróm stredne ťažkého stupňa, ale žalovaný dôvod, pre ktorý humanitárny azyl neudelil, neodôvodnil dostatočne, naopak odôvodnil ho stroho. Kasačnému súdu nie je zrejmý postup a úvaha žalovaného, ktoré ho viedli k záveru o neudelení azylu z humanitárnych dôvodov, pretože v administratívnom spise sa nachádzajú lekárske správy psychiatricky MUDr. V. H., ktorá odporučila sťažovateľovi individuálnu psychoterapiu na psychologickú ambulanciu. To, že po 2 dňoch vysadil lieky nie je dôvod na neudelenie azylu z humanitárnych dôvodov, pretože uviedol, že po užití liekov ho bolí hlava.

43. Vzhľadom na uvedené kasačný súd navrhuje doplnenie dokazovania o znalecký posudok z odboru psychiatria za účelom posúdenia psychického stavu sťažovateľa. Kasačný súd k veci dodáva, že duševná porucha je signifikantným znakom zraniteľnej osoby, patrí aj medzi dôvody hodné udelenia azylu z humanitárnych dôvodov, a preto kasačný súd považuje rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení humanitárneho azylu sťažovateľovi za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Obdobne aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžak/9/2017 zo dňa 20. júna 2017, podľa ktorého „Pokiaľ žiadateľ o azyl výslovne požiada o humanitárny azyl, ktorý odôvodní svojím zlým zdravotným stavom, a správny orgán dôvod, pre ktorý azyl z humanitárnych dôvodov neudelil, neodôvodní dostatočne, naopak, odôvodní ho stroho, a to tým, že podľa jeho názoru žiadateľ nepatrí medzi osoby podľa článku 13 vykonávacieho nariadenia ministra vnútra SR z 21. 2. 2014 k zákonu o azyle, rozhodnutie správneho orgánu je potrebné považovať za svojvoľné a nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov“.

44. Kasačný súd vyhodnotil ako dôvodnú aj námietku sťažovateľa týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia žalovaného vo vzťahu k neudeleniu doplnkovej ochrany. Podľa názoru kasačného súdu žalovaný si nezaobstaral informácie týkajúce sa zaobchádzania s osobami kurdskej národnosti presídlenými zo zbombardovaných miest v juhovýchodnom Turecku. Žalovaný pri rozhodovaní taktiež nezobral do úvahy za akých okolností neznámi páchatelia vo februári 2017 uniesli sťažovateľa na neznáme miesto, kde sa mu vyhrážali, že v prípade, že nepôjde bojovať do Sýrie na strane bojovníkov Islamského štátu, tak mu odrežú hlavu. Uvedené tvrdenia aj vzhľadom na to, že konvertoval na kresťanstvo a v dotazníku žiadateľa o udelenie azylu uviedol, že je proti islamu, neuznáva túto vieru, a preto mal aj problémy s kolegami v krajine pôvodu, je možné podľa názoru kasačného súdu chápať ako priamu hrozbu, ktorá je považovaná za vážne bezprávie.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

45. Kasačný súd na základe vyššie uvedených dôvodov konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie žalovaného trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, že rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

46. Kasačný súd zároveň rozhodol, že kasačnej sťažnosti neprizná odkladný účinok, hoci jeho priznanie by nebolo v rozpore s verejným záujmom, pretože preskúmaním spisového materiálu nedospel k záveru, že by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila sťažovateľovi závažná ujma. Vo svetle uvedeného kasačný súd návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti v zmysle ustanovenia § 447 ods. 2 S. s. p. v spojení s ustanovením § 188 S. s. p. zamietol.

47. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, nárok na náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnil.

48. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.